

Ungdom og Fritid mener

Dette dokumentet er strukturert som et oppslagsverk, og viser hva Ungdom og Fritid mener om ulike tema. Alle tema og saksområder som berører eller opptar Ungdom og Fritid skal være dekket. Nye temaer kan bli aktuelle i løpet av perioden. Nye uttalelser vedtas da av sentralstyret.

Rettigheter	3
Barnekonvensjonen.....	3
Barnevernreformen.....	3
Retten til lek og fritid.....	3
Rammevilkår for fritidsklubbfeltet	5
Lovfesting	5
Ikke god nok tilgang på fritidsklubber	5
Fritidserklæringen	5
Stillingssituasjon i kommunene.....	6
Kvalitetssikring	6
Fritidsklubb – ett samlenende begrep for feltet	6
Kvalitetskriteriene	6
Politiattest	7
Profesjonelt ungdomsarbeid	7
Barne- og ungdomsarbeiderfaget	7
Kompetanse.....	7
Fritidsklubben som lokalt ressurscenter	8
Ressurscenter på oppvekst og fritidsfeltet lokalt.....	8
Tverrfaglighet	8
Uformell og ikke-formell læring	9
Egenorganisert aktivitet	9
Samskaping.....	9
Folkehelse.....	9
Frivillighet	10
Livskvalitet	10
Psykisk helse.....	10
Forebygging	11
Mangfold	11
Utenforskap.....	11
Inkludering.....	11

Kjønn og seksualitet	12
Mobbing	12
Ensomhet.....	12
Kroppspress	12
Rasisme.....	13
Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt	13
Rus	13
Ungdomstiden	13
Ungdomstiden.....	13
Ungdomskriminalitet.....	14
Ungdomsdemokrati	14
Medvirkning	14
Ungdomsdemokrati.....	14
Ungdomsråd	15
Skole og utdanning.....	15
Stemmerett	15
Klubben som største kulturarena for ungdom	15
Ungdomskultur.....	16
Datakultur.....	16
Behovet for tilgjengelige møteplasser	16
Trygge ungdomsarbeidere	17
Internasjonalt	18
Internasjonalt samarbeid	18
Internasjonale rammeverk og ungdomsarbeid.....	18
Bærekraft	19
Bærekraftsmålene	19
Ungdom og Fritids klimaavtrykk.....	19

Rettigheter

Barnekonvensjonen

Barnekonvensjonen er det viktigste dokumentet for en lovmessig forankring av fritidsklubber og ungdomshus. De mest relevante artiklene for fritidsklubbfeltet er: artikkel 12, *alle barn har rett til å si sin mening og deres mening skal bli tatt på alvor*, artikkel 31, *alle barn har rett til hvile, lek og fritid, og til å delta i kunst og kulturliv*. I 2011 vedtok FN en tilleggsprotokoll til barnekonvensjonen som gir barn rett til å klage på brudd på barnekonvensjonen. Våren 2022 behandlet Stortinget et representantforslag om at Norge skulle slutte seg til denne, forslaget ble ikke vedtatt.

Vi mener at Norge må slutte seg til barnekonvensjonens tilleggsprotokoll.

Vi mener fritidsklubben er en nøkkelarena for å kunne utøve rettighetene i artikkel 12 og 31 i praksis.

Vi mener at barn og ungdom må bevisstgjøres sine rettigheter i samfunnet, og myndiggjøres til å bli aktive medborgere. Dette er en del av fritidsklubbenes samfunnsansvar. Ungdommens interesser må sikres gjennom å gi dem reell innflytelse, og klubbene må bistå ungdommene slik at de får sin stemme hørt.

Barnevernreformen

Barnevernsreformen trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet og innebærer blant annet at kommunene har fått økt finansieringsansvar for barnevernets tjenester. Et av målene med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Det står også i den nye barnevernreformen at det er et klart behov for å omprioritere det kommunale barnevernets innsats, slik at særlig utsatte barn og familier, der risikoen for omsorgssvikt er høy, får tettere og mer intensiv oppfølging. Dette forutsetter at det frigjøres tid og ressurser i det kommunale barnevernet til å prioritere de barna og familiene som trenger barnevernet mest. Dette kan indikere at barnevernet fremover skal jobbe med de mest alvorlige sakene, og ikke saker som ikke omhandler alvorlig omsorgssvikt. Ungdom og Fritid stiller spørsmål til hvem som skal ta ansvar for de andre sakene, ungdommene og familien som tidligere har havnet hos barnevernet.

Vi mener at kommunene må se på løsninger og tjenester for å ivareta alle sårbare barn og unge. Fritidsklubbene må tas med i implementeringen av reformen lokalt, og at tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene er avgjørende for å lykkes med det forebyggende arbeidet.

Vi mener at klubb er et godt tiltak for tidlig innsats og at ungdomsarbeidere driver "stille forebygging"

Retten til lek og fritid

Alle barn og unge skal ha muligheten til å delta i kunst og kulturliv, lek, hvile og fritid. Dette er en rett de har etter Barnekonvensjonens artikkel 31. For å få til dette er det viktig å se på sammenhengen av alle barrierene for deltakelse, ikke kun økonomi som den eneste barrieren som hindrer deltakelse. En av dagens hovedutfordringer er at aktiviteter som tilbys ikke oppleves som relevant, eller er

organisert på en måte som ikke er ønsket fra barn og unge selv. Det er derfor viktig at fritidsaktiviteter for barn og unge rommer barn og unges rett til medvirkning. Fritidserklæringen sier at alle barn og unge skal få delta i fritidsaktiviteter med andre.

Vi mener at fritidsklubber er den fritidsaktiviteten med lavest barrierer for deltakelse, men ifølge barn og unge er det altfor få fritidsklubber. Fritidsklubber må ses på som det offentliges sikring av barn og ungdoms rett til lek og fritid. Derfor må det satses på denne nasjonale strukturen.

Rammevilkår for fritidsklubbfeltet

Lovfesting

Fritidsklubber og andre åpne møteplasser for ungdom er et kommunalt ansvar. Fritidsklubbene utgjør, sammen med kulturskolene og bibliotekene, det offentliges egen oppfølging av Barnekonvensjonens artikkel 31 – alle barn og unge har rett til lek og fritid. Fritidsklubbene og det lokale ungdomsarbeidet er ikke en lovpålagt oppgave, hvilket krever at kommunen selv må finne rom til å bruke frie inntekter til å finansiere ungdomsarbeidet. Mangel på lovfesting fører i dag til stor mangel på fritidsklubber, samt betydelig usikkerhet og ustabilitet når tilbudet prioriteres vekk i stramme kommunale budsjetter. Med mangel på lovfesting blir det offentliges egen oppfølging av Barnekonvensjonen en tilfeldighet snarere enn en rettighet.

Vi mener det må lovfestes at alle kommuner må sørge for at barn og unge har tilgang til en fritidsklubb i sitt nærmiljø. En lovfesting må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet-, kompetanse- og ressursbehovet, og fastslå ungdoms rett til deltakelse og medvirkning. Møteplassene må være tilpasset alle barns funksjonsevne.

Ikke god nok tilgang på fritidsklubber

Hvilket tilbud du har tilgang til skal ikke være avhengig av hvor du bor. 1 av 5 kommuner i Norge mangler en fritidsklubb, og kun halvparten av landets ungdommer er fornøyd med tilgangen på fritidsklubber. Det har blitt stadig færre norske fritidsklubber de siste 10 årene, med en nedgang på 15 prosent, fra 735 klubber i 2010 til 625 fritidsklubber i 2020, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

Vi mener at alle barn og unge i Norge må sikres tilgjengeligheten til en fritidsklubb for alle barn og unge uansett hvor de bor. Dette sikres best ved at det er en fritidsklubb i hver ungdomsskole sone.

Vi mener at fritidsklubbenes evne til å inkludere og tilrettelegge for unge med fysisk nedsatt funksjonsevne også må styrkes.

Fritidserklæringen

Ungdom og Fritid har skrevet under på Fritidserklæringen. Den forplikter oss til å jobbe for at alle barn og unge skal få delta i minst én fritidsaktivitet sammen med andre. Fritidsklubbene treffer barn og unge som opplever barrierer for deltakelse i andre fritidsaktiviteter. Ungdom med svake sosiale relasjoner, ungdom fra lavinntektsfamilier og ungdom med minoritetsbakgrunn bruker fritidsklubbene, og finner på den måten en trygg fritidsarena de har tilgang til på lik linje med alle andre.

Vi mener en styrking av kommunale fritidsklubber som en nasjonal struktur, er et godt virkemiddel for å realisere målet med fritidserklæringen.

Vi mener at fritidsklubbene har en underrepresentasjon av unge med funksjonsnedsettelse og at en må jobbe mer systematisk for å tilrettelegge, rekruttere og inkludere denne målgruppen.

Stillings situasjon i kommunene

Kompetente fritidsklubbansatte er en forutsetning for god kvalitet i fritidsklubben. Vi vet at klubbansatte har en mangfoldig bakgrunn. Her finnes både akademikeren, fagarbeideren, lærlingen, praktikerne, og en mengde andre «typer». Felles for dem er at de trives med å jobbe med ungdom, at de ofte setter klubbens interesser og behov foran sine egne, og er en lite krevende ansattgruppe.

Tidligere Ungdom og Fritid-undersøkelser har vist at fritidsklubbansatte ofte har små stillingsprosenter og jobber kvelder og helger. Ofte blir de litt «usynlige» i kommunal sammenheng, siden de kan ha andre arbeidsforhold som ikke tillater at de kan delta på aktiviteter som skjer på dagtid. Slike ansettelsesforhold fører ofte til mer ustabile ansatte og høy utskiftning. Dette kan påvirke driften av fritidsklubben. Det er viktig at den ansatte føler seg trygg på jobb og at eventuell risiko og sårbarhet er kartlagt og vurdert. I klubbsektoren viser det seg også at 20 % av de ansatte ikke får godkjent høyere utdanning ved lønnsfastsettelse.

Vi mener det er viktig for stabile og robuste fritidsklubber at kommunene tilbyr faste arbeidsavtaler med rom for både å planlegge, gjennomføre og evaluere tilbudet, samt delta på kompetansehevede tiltak. De ansatte må også få betalt for relevant høyere utdanning uavhengig av om det er krav om høyere utdanning i stillingen.

Kvalitets sikring

Fritidsklubb – ett samlende begrep for feltet

Fritidsklubber, ungdomshus, skatehaller, ungdomskafeer, kulturhus for ungdom og lignende. Samlet sett utgjør dette et mangfold av åpne møteplasser for barn og ungdom. Det er møteplasser hvor man kan komme sammen uten forpliktelser til oppmøtefrekvens eller betaling. Det er arenaer tilrettelagt for å dyrke sosiale relasjoner mellom barn og ungdom og for å bygge trygge oppvekstmiljøer hvor trygge profesjonelle ungdomsarbeidere har medvirkning som en bærebjelke og metodiske tilnærming.

Vi mener at fritidsklubb skal brukes som samlebetegnelse for mangfoldet av åpne møteplasser for barn og unge hvor det er trygge profesjonelle ungdomsarbeidere som bruker medvirkning som metodisk tilnærming. Dette er for å kunne bygge enhet og en samlende forståelse av feltet både innad og utad.

Kvalitets kriteriene

I samarbeid med Fagforbundet har Ungdom og Fritid utviklet kvalitets kriterier for fritidsklubber, ungdomshus og andre åpne møteplasser for ungdom. Ved å utarbeide kvalitets kriterier for fritidsklubber vil vi bidra til å profesjonalisere dette fagfeltet. Formålet med kvalitets kriteriene er å stadfeste hva som kjennetegner det gode ungdomsarbeidet, i visshet om at kvalitet også må defineres lokalt.

Vi mener at alle kommuner bør legge kvalitets kriteriene til grunn for sitt ungdomsarbeid på fritidsklubber og andre åpne møteplasser.

Politiattest

Politiattest er et kriminalitetsforebyggende virkemiddel hvor opplysninger om enkeltpersoners vandel (adferd, livsførsel) brukes til å utestenge dem fra bestemte stillinger, funksjoner, tillatelser, oppgaver eller lignende som de ikke er egnet til. Hva som blir oppgitt i politiattesten, avhenger blant annet av hva slags politiattest det er snakk om. En ordinær politiattest har noen begrensninger, avhengig av når det straffbare forholdet fant sted, og hvor alvorlig forholdet er. En hovedgrunn til kravet om politiattest, er å beskytte barn mot overgrep. Derfor kreves det i de aller fleste yrker hvor en skal jobbe med barn og unge at en fremlegger politiattest. I mange fritidsklubber er dette også et krav, men dette er per i dag ikke et krav for hos alle fritidsklubber.

Vi mener at det skal være et krav at alle ansatte og frivillige som er i kontakt med barn og unge i fritidsklubb skal levere politiattest.

Vi mener at krav om politiattest for alle ansatte og frivillige som er i kontakt med barn og unge må lovfestes.

Profesjonelt ungdomsarbeid

I dag er kvalitetsforskjellene på ulike fritidsklubber sprikende, og dette går dessverre utover barn og unge. Kvalitet og forutsigbarhet i fritidsklubber er et offentlig ansvar.

Vi mener at lokale føringer må sikre at de ansattes profesjonalitet og yrkesutøvelse ivaretas, og at det kreves politiattest av alle som skal jobbe med barn og unge.

Barne- og ungdomsarbeiderfaget

Ungdomsarbeid er et eget fag, og kompetansen som elevene tilegner seg må oppdateres i takt med endringer i ungdomskulturen og i samfunnet. Ifølge Klubbundersøkelsen 2020 er 61% av ungdomsarbeiderne som jobber i klubb utdannet i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Vi mener at barne- og ungdomsarbeiderfaget på videregående skole i større grad bør fokusere på ungdomsarbeid.

Kompetanse

I mai 2017 kom Europarådet med sin anbefaling på ungdomsarbeid. Her anbefales det blant annet at det utvikles et rammeverk for utdanning av ungdomsarbeidere. Rapporten fra Kjøs-utvalget som kom i etterkant av pandemien påpeker at fritidsklubbene spiller en viktig rolle for å avhjelpe konsekvensene av pandemien for barn og unge, og at fritidsklubbene er en viktig møteplass for dem. Ved å styrke klubbfeltet ved å gi ungdomsarbeiderne viktig kompetanse, i tråd med kvalitetskriteriene og Europarådets tilråding om ungdomsarbeid, kan det helsefremmende og forebyggende tiltaket klubb allerede er, bidra til god psykisk helse blant enda flere barn og unge. For å styrke hele oppvekstsektoren må ikke ungdomsarbeideren glemmes når man innfører kompetansehevingstiltak.

Vi mener at utdanningsinstitusjoner i større grad bør utnytte fritidsklubbens mulighet til å være en utdanningsarena for lærlinger, studenter og andre med behov for kvalifisering til arbeidslivet

Vi mener at det må etableres et utdanningsløp i ungdoms- og fritidspedagogikk, med en bachelorutdanning og en varig videreutdanning.

Vi mener at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) må gis mandat til å godkjenne kurs for ungdomsarbeidere, og på den måten sertifisere ungdomsarbeidernes uformelle kompetanse.

Vi mener at det må settes av midler til et kompetanseløft for ungdomsarbeidere på fritidsklubb innen psykisk helse.

Fritidsklubben som lokalt ressurscenter

Ressurscenter på oppvekst og fritidsfeltet lokalt

Fritidsklubbene har på den ene siden potensiale til å være et ressurscenter for ungdom som vil realisere sine egne aktiviteter, drømmer og ønsker. På en annen side også for å være et ressurscenter for andre aktører på oppvekst og fritidsfeltet, som skole, bibliotek, kulturskole, barnevern, politi og relevante frivillige organisasjoner.

Vi mener at fritidsklubbene kompetanse, arenaer og ressurser kan brukes som lokale ressurscenter for:

- ungdom som ønsker å realisere sin drømmer og behov
- ungdomsfrivilligheten som nettopp kan få tilgang både på lokaler, utstyr og voksne veiledere
- offentlige virksomheter som trenger klubbens faglige kompetanse på ungdom, ungdomskultur eller samskapning.

Vi mener at rollen som ressurscenter ikke tapper midler fra drift av fritidsklubbene.

Tverrfaglighet

Ungdomsarbeideren møter den enkelte ungdom med blanke ark. Den unge presenterer seg selv gjennom sin væremåte og sine ressurser. Dette gir et unikt utgangspunkt for samarbeid med den unge. Fritidsklubbens ubyråkratiske tilnærming gjør det mulig å iverksette effektive tiltak på kort varsel. Dette er med på å bygge tillit og tilhørighet. Ungdomsarbeiderne har en unik innsikt i, og forståelse for hvordan det er å vokse opp i et lokalsamfunn. Dette er viktig for å skape en helhetlig tilnærming til barn og unges oppvekstsvilkår. Ungdomsarbeideren er en viktig ressurs i kommunens tverrfaglige samarbeid og må være en naturlig del av de tverrfaglige nettverkene. Det er en utfordring når fritidsklubbene blir offer for silotenkning. Dette gjenspeiles i at fritidsklubbene er plassert under ulike virksomhetsområder i kommunene, noe som kan svekke det faglige – og politiske ansvaret for feltet.

Vi mener at den enkelte kommune bør ha større fokus på tverrfagligheten klubbene representerer og benytte seg av dette.

Uformell og ikke-formell læring

Ungdom som er tilknyttet fritidsklubber tilegner seg ofte stor uformell kompetanse innen blant annet organisasjonsarbeid, ledelse, kunst, teknikk med mer.

Vi mener det bør utvikles et eget system for validering av ikke-formell læring som må sees i sammenheng med formell læring. Dette kan bidra til at flere barn og unge opplever at fritiden sin ikke bare er morsom, men også meningsfull.

Egenorganisert aktivitet

Egenorganisert, eller selvorganisert, aktivitet er all aktiviteten du selv tar initiativ til. Når du vil, hvor du vil og med hvem du vil. Den egenorganiserte aktiviteten skjer på ungdommenes eget initiativ og premisser. Fritidsklubbene medvirkningsmetode er tilrettelagt for at ungdom skal kunne drive med sine egenorganiserte aktiviteter. I klubbene får de tilgang på både lokaler, utstyr og voksne som kan bistå dem med å realisere sine egne aktiviteter, arrangementer og drømmer. Derfor har klubbene også en stor andel ungdom som driver med ulike former for egenorganisert aktivitet, og fungerer som ressursentre for ungdom som ønsker å skape sine egne aktiviteter. Samtidig er det et potensiale for å styrke fritidsklubbens rolle som ressursentre for ungdom som ikke bruker klubbene jevnlig. Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne kan være veiledere for ungdom som ønsker å drive med slik aktivitet.

Vi mener det må tilrettelegges slik at ungdom som søker seg til det egenorganiserte har anledning og arenaer tilrettelagt for dette og at fritidsklubbens rolle som lokale ressursentre for ungdom styrkes.

Vi mener at ungdom som driver med egenorganisert idrett og fysisk aktivitet bør ha samme tilgang til ressurser og finansiell støtte som organiserte fritidsaktiviteter.

Samskaping

Samskaping er en form for samarbeid som kjennetegnes av likeverdighet mellom personer på tvers av sektorer. Personer ansatt i offentlige stillinger (kommune, fylke og stat) samarbeider med personer fra det vi kaller sivilsamfunnet (innbyggere eller frivillige organisasjoner). I samskappingsprosesser bidrar innbyggere og organisasjoner med sin kompetanse og sine erfaringer for å skape bedre tjenester og tilbud sammen med det offentlige. Fritidsklubbens 70 års lange erfaring med medvirkningsmetodikk kjennetegnes av nettopp av at innholdet i klubbene samskapes i samarbeid mellom ungdommene og ungdomsarbeiderne.

Vi mener at kommunene i større grad bør benytte fritidsklubbens medvirkningskompetanse når gode metoder for samskaping skal utformes. Det er samtidig viktig at klubbens tilføres ressurser til dette arbeidet slik at det ikke går utover kjernetilbudet.

Folkehelse

Fritidsklubbens beskrives som «spydspissen» i det generelle forebyggende arbeidet som kommunen gjør for ungdom i folkehelsemeldinga fra 2019. Den samme rapporten viser at fritidsklubbene når alle typer ungdom, men samtidig skiller seg fra andre fritidsaktiviteter på særlig tre områder; i klubbene er det flere med lav sosioøkonomisk status, flere ungdom med minoritetsbakgrunn og flere med sosialt svake relasjoner til skole og foreldre. Samtidig peker rapporten på at ungdom som bruker klubb har noe sterkere vennerelasjoner enn andre ungdom, og at dette skyldes klubbens arbeidsform og innretning.

Vi mener at klubbens arbeidsform og innretning forebygger psykiske helseplager, ensomhet, rus og utenforskap.

Vi mener at for at fritidsklubben skal ta ut sitt potensial som en helsefremmende arena, så må kompetanseutvikling av ungdomsarbeidere prioriteres. Kompetanseutvikling blant ungdomsarbeidere vil bidra til å styrke det lokale folkehelsearbeidet i kommunen.

Frivillighet

Ungdomsmedvirkning og samskaping i norske fritidsklubber gjør at innholdet i klubbene kjennetegnes av ungdomsfrivillighet. Denne barne- og ungdomsfrivilligheten er med på å bygge demokratisk kompetanse og demokratisk deltakelse hos barn og unge lokalt, og særlig for utsatte grupper som i større grad bruker fritidsklubbene. Det er derfor viktig å løfte frem og styrke den som en sentral del av den nasjonale unge frivilligheten. Fritidsklubbene er også en sentral arena for barne- og ungdomsorganisasjoner som både gir tilgang på lokaler, utstyr og ungdomsarbeidere, og denne rollen bør styrkes fremover.

Vi mener at den øvrige voksen-frivilligheten kan styrke tilbudene i fritidsklubbene, men bør ikke erstatte profesjonelle og kompetente ungdomsarbeidere med henblikk på stabilitet, kvalitet og profesjonalitet.

Vi mener at ungdomsfrivilligheten i norske fritidsklubber er helt sentral del av klubbens metode og innhold.

Livskvalitet

Psykisk helse

På klubben er det ikke bare arrangementer og aktiviteter i som står i fokus, men medvirkning som metode. I dette arbeidet er relasjonsbygging og ressursmobilisering sentralt; ungdomsarbeidernes evne til å se og skape relasjoner til og mellom ungdommer, og tilrettelegge for et inkluderende og godt miljø der barn og unge medvirker i utviklingen av relevante og attraktive aktiviteter. Skal de unge medvirke må de bygges opp som ressurser som selv kan tåle stress og ansvar, og inkludere og se andre ungdommer. Denne metoden bidrar til at barn og unge brukere opplever nettopp mening, mestring, tilhørighet, trygghet, fellesskap, deltakelse og til at de utvikler sin identitet. Som et resultat av utvikling de senere årene og pandemien vil ungdomsarbeiderne fremover møte en høyere andel ungdom som har psykiske helseplager.

Vi mener at fritidsklubbene er fritidsarenaer som bidrar til god psykisk helse for barn og unge som bruker dem.

Vi mener at for å kunne fortsette å drive godt forebyggende arbeid også fremover er det et stort behov for et kompetanseløft for ungdomsarbeidere innen psykisk helse

Forebygging

Fritidsklubbene er en viktig førstelinjetjeneste der ansatte og ungdomsfrivillige, gjennom relasjonsbygging, kan se, snakke med og fange opp barn og unge som sliter med psykiske utfordringer og uhelse, og henvise dem til aktuelle helseinstanser.

Vi mener fritidsklubber er et viktig ledd i kommunens forebyggende arbeid, der man tidlig kan fange opp og følge opp barn og unge på åpne arenaer som er lavterskel å delta på.

Vi mener at ved å styrke klubbfeltet med midler til drift og etablering, tilrettelagte lokaler og relevante aktiviteter, samt flere ansatte med kompetanse på psykisk og fysisk helse kan det forebyggende tiltaket klubb allerede er bidra til god psykisk helse blant enda flere barn og unge.

Mangfold

Det offentlige har et ansvar for å tilby åpne møteplasser og fritidsaktiviteter som alle kan være med på, uavhengig av bakgrunn. Ungdomsbefolkningen er like mangfoldig som voksenbefolkningen, og det må gjenspeiles i fritidsklubbenes satsningsområder. Det er et mål at alle skal føle seg velkommen og ivaretatt på fritidsklubbene. Fritidsklubbene er arenaer som fremmer forståelse for ulike ideer, og blir dermed en arena hvor man kan lære seg å respektere og forstå mennesker man er uenige med eller annerledes enn en selv. Det er også viktig med en bred rekruttering av ansatte, slik at ungdomsarbeiderne representerer befolkningen på en god måte.

Vi mener at det er ingen toleranse for diskriminering i norske fritidsklubber.

Vi mener at fritidsklubber virker forebyggende mot diskriminering, ved å fremme demokrati, menneskerettigheter, likestilling og mangfold.

Utenforskap

Når ikke alle har lik mulighet til å delta i fritidsaktiviteter oppstår det sosial ulikhet og et skille mellom de som blir rike og de som blir fattige på opplevelser. Gratis tilbud som er åpne for alle, og som gir barn og unge gode opplevelser, mestringfølelse og erfaringer bidrar til følelsen av fellesskap.

Vi mener at fritidsklubbene er slike tilbud og ved å aktivt jobbe med holdningsskapende arbeid bidrar de til forebygging av ensomhet, marginalisering, ekstremisme og radikalisering.

Inkludering

Fritidsklubber må og skal være åpne og inkluderende. Sosialt og kulturelt mangfold er nøkkelen til å skape fritidsmiljøer for alle. Ved å være gratis og lavterskel, eliminerer man økonomi som barriere for deltakelse. Ved å være medvirkningsbasert og uten krav til kompetanse elimineres flere barrierer og det er nettopp sammenhengen i barrierer som hindrer individer fra å delta i fritidsaktiviteter. Fritidsklubbene er fritidsarenaen med færrest barrierer for deltakelse, men det betyr ikke at den er barrierefri. Særlig er det et behov for å styrke tilgangen på fritidsklubber i kommunene for å redusere transport som barriere, samt at små budsjetter gjør tilbudene mindre attraktive. Det er også sentralt å styrke klubbens inkludering og tilrettelegging for unge med fysisk nedsatt funksjonsevne.

Vi mener at media og det offentlige må ta sitt ansvar for å fremme et inkluderende samfunn og må bidra til å skape et nyansert bilde av ulike samfunnsgrupper, snarere enn å bidra til økt marginalisering.

Kjønn og seksualitet

Fritidsklubber er åpne og inkluderende uavhengig av kjønn og seksuell seksualitet.

Ungdomsarbeidere skal møte ungdom med nysgjerrighet og refleksjon, og på den måten være gode på normkritisk tenkning. Det er også viktig at det jobbes med økt kompetanse på området kjønn og seksualitet blant ansatte på fritidsklubber.

Vi mener at skal vi lykkes med å skape arenaer som føles tilgjengelige og åpne for alle er det viktig at man får tilstrekkelig med kunnskap om kjønn og seksualitet

Vi mener at det er behov for et mangfoldig kjønnsbegrep i Norge for at alle skal oppleve et inkluderende samfunn.

Vi mener at en god måte å skape trygge og gode rammer for de av oss som bryter med normer for kjønn og seksualitet er å tilby kjønnsnøytrale toaletter.

Mobbing

Fritidsklubbene skal være mobbefrie soner. Ungdomsarbeidere skal aktivt jobbe med utfordringer knyttet til mobbing, spesielt på nett. Dette gjøres best i tverrfaglig dialog med resten av oppvekstfeltet i kommunen.

Vi mener at Ungdom og Fritid bør ha en naturlig plass i nasjonale samarbeidsgrupper som for eksempel Partnerskap mot mobbing, og fritidsklubbene må inngå i tverrfaglige nettverk.

Ensomhet

Mange tusen ungdommer i Norge er rammet av ensomhet. Ensomhet trenger ikke å være farlig, men kan være tungt å bære for dem som opplever det. Isolasjon som følge av ensomhet gir en økt risiko for fysiske og psykiske helseplager. Mange føler seg ensomme og savner å være del av et fellesskap. Unge er en spesielt utsatt gruppe. Stadig flere ungdommer etterspør sosiale, lavterskel møteplasser hvor de kan nettopp være sammen med andre. Fritidsklubbene er en slik arena som vi vet styrker relasjonen mellom ungdommene og derfor bidrar til å redusere ensomhet.

Vi mener at gjennom fritidsklubbene får barn og unge sosiale relasjoner, kompetanse og tilhørighet – de beste medisinene for ensomhet.

Kroppspress

Den sterke fokuseringen på usunne kroppsidealer som gjør seg gjeldende overfor stadig yngre aldersgrupper, gir grunn til bekymring.

Vi mener at både offentlige myndigheter, næringsliv, skole, idrett, fritidsklubber, foresatte og påvirkere har et ansvar når det gjelder å dempe kroppspress blant unge.

Vi mener at lovverket må styrkes og næringslivet må bli mer bevisst sitt etiske ansvar overfor barn og unge.

Rasisme

Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne utfordrer rasistiske holdninger og bruker dialog som verktøy for sitt holdningsskapende arbeid, samtidig som man aktivt oppfordrer ungdommen til å jobbe imot rasisme.

Vi mener at på fritidsklubbene er det ingen toleranse for rasisme.

Vi mener at ved å være inkluderende møteplasser som er åpne for alle og som aktivt jobber med å fremme toleranse, nestekjærlighet og mangfold, bidrar klubbene til å rive ned fordommer og rasisme.

Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt

115 000 barn og ungdom vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt i Norge. Vi skal gjøre vårt for å gi alle barn og unge de samme mulighetene. Fritidsklubber fører ikke til at færre lever i fattigdom, men at alle barn og unge blir rike på opplevelser og får de samme mulighetene. Barn og unge er avhengig av trygge arenaer man kan tilbringe fritiden sin på. For de av oss som vokser opp i fattigdom kan tilknytningen til andre felleskap i samfunnet bli mindre. Der andre fritidsaktiviteter kanskje blir for dyrt, eller på andre måter ikke strekker til, kan fritidsklubber bli det tilbudet som gjør at også disse barna får en tilhørighet til det samme felleskapet som andre barn.

Vi mener at fritidsklubber skal være gratis, slik at alle uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn kan delta.

Rus

Ungdom har rett på rusfrie kulturarenaer, og fritidsklubbene jobber aktivt med rusforebygging. Fritidsklubbene bør også samarbeide med politi, SLT og andre i det rusforebyggende arbeidet.

Vi mener at ungdom selv må få delta i dette arbeidet i lokalmiljøet og slik være med på å fremme en rusfri ungdomskultur.

Ungdomstiden

Ungdomstiden

Ungdomstiden har en egenverdi i seg selv. Det er ikke en fase i livet som kun er en transportetappe til voksenlivet, men en tid der ungdom krever mer selvstendighet og løsrivelse fra familien, og søker etter tilhørighet til andre på egen alder. Dette fører til møter med mennesker som er både like og ulike. Dette former perspektiver, relasjoner og interesser som preger hvordan ungdom ser på seg selv og verdenen rundt dem. I ungdomstiden er det derfor viktig å ha trygge og attraktive arenaer som tilrettelegger og støtter behovet for selvhevdelse og selvstendighet.

Vi mener at ungdomstidens egenverdi må anerkjennes på lik linje med barndommen og voksentida. Ungdom er en viktig ressurs for samfunnet, for det er dagens unge som skal drive og styre landet i fremtiden. Denne anerkjennelsen må gjenspeiles i måten offentligheten omtaler ungdomstiden og organiserer offentlig sektor lokalt, regionalt og nasjonalt.

Ungdomskriminalitet

Fritidsklubber virker kriminalitetsforebyggende ved å gi rom for medvirkning og inkludering av unge med svært ulik bakgrunn. Dette er arenaer som bidrar til å redusere sosial ulikhet, og de gir tilgang på møteplasser som får unge vekk fra negative miljøer. Ungdomsstraff har gjentatte ganger vist seg å ikke være så effektivt, og er en måte å fremmedgjøre ungdommene fra samfunnet på, og forverre deres syn på samfunnet som helhet, og promoterer utenforskap.

Vi mener at en må fokusere på kompetanseheving, hjelp og veiledning av ungdom og ungdomsarbeidere som et forebyggende tiltak, ikke straff.

Ungdomsdemokrati

Medvirkning

Barn og unges medvirkning er en bærebjelke i Ungdom og Fritid, og fritidsklubbens metodiske tilnærming. Barn og unge har rett til deltakelse og medvirkning til egen fritid ved å få mulighet til å ytre seg og bli oppfordret til å uttrykke egne ønsker, idéer og følelser. Medvirkning er en fellesnevner for fritidsklubbene, som ofte har et mangfoldig innhold og aktiviteter for barn og unge. Gjennom medvirkning skal barn og unge erfare at de blir lyttet til av voksne og offentligheten, som tar tankene og meningene deres på alvor. Dette underbygges i barnekonvensjonens artikkel 12 - barnets rett til å gi uttrykk for sin mening.

Vi mener at reell og god medvirkning skaper bedre og mer relevante tilbud og aktiviteter, gir en trygg arena for praktisk og sosial læring, og bidrar til å gi barn og unge en større definisjonsmakt over sin egen nåtid og fremtid. For å oppnå dette må barn og unge gis tilgang på kompetanse, arenaer og tilrettelegging som skaper rom og engasjement for å medvirke.

Ungdomsdemokrati

Fritidsklubber tar utgangspunkt i direkte – eller deltakende demokrati hvor barn og ungdom beslutter direkte i enkeltsaker. Gjennom klubbstyrene og Ungdom og Fritid får ungdom i klubb også mulighet til å delta i representativt demokrati. Fritidsklubbene er arenaer som gir barn og unge sosial kompetanse og demokratisk forståelse. Ved å delta i fritidsklubb får flere barn og unge tilgang til demokratiet. Fritidsklubbene bidrar på den måten til å bygge aktive samfunnsborgere.

Vi mener at kommunen må tilrettelegge for at ungdomsmedvirkning lokalt settes i et demokratisk rammeverk som sikrer at alle får mulighet til å si sine meninger og bli hørt.

Ungdomsråd

Ungdomsrådet er et rådgivende medvirkningsorgan i kommuner og fylkeskommuner. Hver kommune og hver fylkeskommune skal opprette et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom, dette kravet følger av kommuneloven. Alle saker som gjelder ungdom, skal forelegges ungdomsrådet. Formålet med ungdomsrådet er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjelder ungdom. Mange ungdomsråd gir tilbakemelding på at deres deltakelse er symbolsk og at de verken får sette egen dagsorden, at sakene legges frem på en forståelig måte, at de får nødvendig opplæring og kunnskap eller at de får vite hva som skjer med deres innspill de har gitt.

Vi mener at det er viktig at ungdomsrådene ikke bare rekrutterer medlemmer fra elevrådene, men at man også rekrutterer medlemmer fra fritidsklubber, ungdomshus og andre fritidstilbud for å sikre representativitet.

Vi mener det er viktig at kommunen tar ungdomsrådet på alvor og at rådet får jobbe med saker de anser som relevante for ungdomsbefolkningen i kommunen. I dette arbeidet må det sikres reell, bred og åpen medvirkning.

Skole og utdanning

Et tett samarbeid mellom skole og fritid gir god effekt. Barn og unge inntar ulike roller på disse arenaene og ved å være et samarbeidende oppvekstteam vil man kunne møte alle på en god måte. Ved å la ungdommer utfolde sin lærelyst på uformelle og selvstyrte arenaer kan de oppleve styrket mestringstro og lærelyst på skolen. Dette vil få ned tallet på elever som dropper ut av skolegangen. Dette tette samarbeidet må selvfølgelig ikke gå på bekostning av barn og unges opplevelse av fritidsklubbene som et sted uten press og prestasjonsjag. Skole og fritid skal utfylle hverandre, men ikke i for stor grad overlappe hverandre. På denne måten sikrer vi en variert og spennende hverdag for barn og unge.

Vi mener at fraværgrensen i videregående må avskaffes og at det ikke innføres en ny fraværgrense for ungdomsskolen. En slik fraværgrense kan bidra til å forverre ungdommens syn på skolen. Vi mener at det trengs mer aktiv oppmuntring og mindre «straff-baserte» systemer.

Stemmerett

Ungdom er storforbrukere av offentlige tjenester, og bør få muligheten til å påvirke hvem som skal bestemme over disse. Det er viktig at ungdom bevisstgjøres om at de har en reell påvirkningskraft på sin egen hverdag, og dermed får en direkte forståelse og verdsettelse for demokratiet. Fritidsklubbene kan med hjelp av medvirkning være en utmerket måte å introdusere barn og unge til dette.

Vi mener at aldersgrensen for allmenn stemmerett bør senkes til 16 år i Norge.

Klubben som største kulturarena for ungdom

Ungdomskultur

Ungdomskulturen er mangfoldig og nyskapende, og blir fremtidens voksenkultur. Derfor må det gis rom for en bredde i ungdommens kulturtilbud og kulturaktiviteter. Ungdom må få lov til å utvikle sin egen kultur i det offentlige rom på egne premisser. Fritidsklubbene er en sentral del av den kulturelle grunnmuren for ungdom, fritidsklubbene er møteplasser der bruk av kultur som medvirkningsmetode legger til rette for at ungdom selv får utvikle sitt eget innhold innenfor trygge rammer. Ungdom har også rett til kvalitet i kulturtilbudet sitt, både som utøver, arrangør og tilskuer. Alle ungdommer skal ha lik tilgang til kulturell læring og utfoldelse uavhengig av bakgrunn. De fleste arenaene vi har er tilrettelagt for voksne, av voksne. Fritidsklubber tilbyr en arena som passer til ungdoms preferanser, og som er et alternativ til den kommersielle kulturen.

Vi mener at unge har krav på gode arenaer hvor de aktivt kan delta i utformingen av sin kultur og sine kulturuttrykk. Ungdom har rett til et selvstendig kulturliv.

Vi mener at det er viktig at ungdom har tilgang til midler og ressurser som kan hjelpe dem med sine egne prosjekter og kulturinitiativ.

Datakultur

Datakultur er et samlebegrep som omfatter dataspill i tillegg til kunst og kulturuttrykk man kan gjøre digitalt. Dataspill er den største fritidsinteressen blant ungdom i Norge. 92% av gutter og 59% av jenter i alderen 9-18 år spiller dataspill (Barn og Medier, 2022). Gaming er en kulturform som kan oppmuntre til kreativitet, nysgjerrighet, samarbeid, læring, språkutvikling og planlegging. Spill er både lek og meningsbærende innhold, hvor det er behov for kritisk refleksjon over innholdet og aktiviteten. Spill er ytringer og handlinger som inngår i en sosial, kulturell og politisk kontekst.

Vi mener at kommunene må legge til rette for fysiske og digitale møteplasser for datakultur som både er lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav.

Behovet for tilgjengelige møteplasser

For en trygg og tilgjengelig dataspillkultur bør man sørge for tilgjengelige møteplasser i hele Norge. Møteplasser skal være kostnadsfrie å delta på, fordi det er en forutsetning for at datakultur ikke skal skape ulikhet og utenforskap. Vi mener at kommunene må legge til rette for fysiske og digitale møteplasser for datakultur som både er lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav, og at kommuner må jobbe for å redusere barrierer for deltakelse. Ungdom og Fritid skal jobbe for å tilby nasjonale tilskuddsordninger, der ungdom sammen med voksne kan søke for å kunne styrke sitt lokale datakulturelle tilbud og gjennomføre arrangementer. For å videreføre gode prosjekter startet i klubbfeltet, ønsker vi å opprettholde vår støtteordning hvor midler er øremerket datakultur.

Vi mener at datakultur skal være tilgjengelig for all ungdom som ønsker å delta. For å sørge for dette må kommunene legge til rette for fysiske og digitale møteplasser for datakultur som både er lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav, og at kommuner må jobbe for å redusere barrierer for deltakelse.

Trygge ungdomsarbeidere

Et premiss for at møteplasser for datakultur er trygge arenaer, er tilstedeværelse av trygge ungdomsarbeidere. Ungdomsarbeidere skal være gode rollemodeller som bidrar til å skape positive holdninger, og som oppfordrer til inkludering av mangfold i datakultur. Ungdomsarbeidere skal veilede ungdommer slik at de kan delta i det digitale fellesskapet og bidra til å skape positive holdninger

Vi mener det er viktig å sørge for at ungdommer blir ivaretatt psykisk og fysisk i møte med den digitale verden og får ta del i inkluderende miljøer.

Internasjonalt

Internasjonalt samarbeid

2023 markerer 70 år siden den første fritidsklubben ble etablert i Norge etter inspirasjon fra spesielt England og Sverige. Siden da har det internasjonale og særlig det europeiske ungdomsarbeiderfeltet vært en sentral kilde til kompetanse og muligheter for det norske ungdomsarbeiderfeltet.

Ungdomsarbeidet i Norge preges av utviklingen i Europa, og mange av impulsene som treffer norske ungdommer er nettopp internasjonale. Dette ser vi blant annet ved at kompetanse og satsninger i Ungdom og Fritid rundt ungdomsmedvirkning, kvalitets- og kompetanseheving blant ungdomsarbeidere, digitalt ungdomsarbeid og psykisk helse. Disse speiles i satsninger på europeisk nivå gjennom blant annet EUs ungdomsstrategi, samt blant våre internasjonale samarbeidspartnere.

Vi mener at det ligger store muligheter i å følge med på, påvirke og utfordre politikkutviklingen av ungdomsfeltet i Europa med det internasjonale arbeidet Ungdom og Fritid gjør.

Internasjonale rammeverk og ungdomsarbeid

Barnekonvensjonen gir en internasjonal lovmessig forankring av fritidsklubber. I tillegg til denne, finnes det også noen sentrale europeiske rammeverk som legger premisser for hvordan fritidsklubber skal fungere og tilrettelegges for både internasjonalt, nasjonalt og lokalt. I mai 2017 kom Europarådet med sin anbefaling på ungdomsarbeid. Her anbefales det at ungdomsarbeidet får en lovmessig forankring, at det utvikles et rammeverk for utdanning av ungdomsarbeidere, metoder for evaluering og politisk og økonomisk støtte.

I 2020 utarbeidet Europarådet og Europaparlamentet «The European Youth Work Agenda» for videre oppfølging av blant annet Europarådets anbefaling for ungdomsarbeid og EUs ungdomsstrategi. Denne understreker viktigheten av nasjonale rammevilkår som muliggjør implementering av rammeverkene, og at lokalt ungdomsarbeid kan styrkes gjennom internasjonale samarbeid og prosjekter. Flere europeiske land er godt i gang med implementeringen av disse rammeverkene. I Norge derimot, har anbefalingen kun blitt oversatt, og det har heller ikke vært noen oppfølging av «The European Youth Work agenda». Dette gjenspeiles også i manglende satsning på internasjonale aktiviteter på ungdomsarbeiderfeltet.

Vi mener at Europarådets anbefaling for ungdomsarbeid og «The European Youth Work Agenda» må anerkjennes og implementeres av norske myndigheter. Det innebærer at man utvikler en plan for å gjennomføre anbefalingens tiltakspunkter.

Vi mener at myndighetene i større grad må legge til rette for internasjonalt ungdomsarbeid gjennom økte bevilgninger til internasjonal aktivitet som støtter opp under disse rammeverkene.

Bærekraft

Bærekraftsmålene

Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for bærekraftig samfunnsutvikling. De 17 hovedmålene og 169 delmålene skal bidra til å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Målene ble laget på en demokratisk måte gjennom innspill fra land over hele verden og neste ti millioner mennesker fikk sagt sin mening gjennom en spørreundersøkelse.

Vi mener at barn og unge må inkluderes i arbeidet med å nå bærekraftsmålene og at fritidsklubbene er en god arena for dette arbeidet.

Ungdom og Fritids klimaavtrykk

Nesten alle klimaforskere i verden er enige om at klimaendringene vi ser nå skyldes menneskers klimagassutslipp. Gjennomsnittstemperaturen på jorda har allerede økt med 1,1 grader siden tiden rundt år 1750, og temperaturen stiger raskere enn forskerne noen gang har observert. Oppvarmingen skyldes menneskeskapte klimagassutslipp, ifølge FNs klimapanel. På bakgrunn av klimaendringene en ser, foregår det i dag en endringsprosess i samfunnet. Denne handler om å øke verdiskapingen med mindre samlet miljøpåvirkning og betydelig lave klimautslipp, også kalt det grønne skiftet.

Vi mener at Ungdom og Fritid må delta i det grønne skiftet og sette klima og miljø høyere på organisasjonens dagsorden, herunder også organisasjonens og feltets direkte klimapåvirkning.